

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U000755

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 01-02-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Липчевська Інна Леонідівна

2. Inna Lipchevska

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6901-5863

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 011

Назва наукової спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Теорія навчання в закладах загальної середньої і вищої освіти

Дата захисту: 29-02-2024

Спеціальність за освітою: Дошкільна освіта

Місце роботи здобувача: Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 02141221

Місцезнаходження: вул. Богдана Хмельницького, буд. 10, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 4303

Повне найменування юридичної особи: Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 02141221

Місцезнаходження: вул. Богдана Хмельницького, буд. 10, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 02141221

Місцезнаходження: вул. Богдана Хмельницького, буд. 10, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.07.07

Тема дисертації:

1. Розвиток умінь візуалізації навчальної інформації вчителів початкової школи
2. Primary school teachers' visualizing educational information skills development

Реферат:

1. Дисертація є комплексним дослідженням проблеми розвитку умінь візуалізації навчальної інформації вчителів початкової школи. Результатом проведеного дослідження є розроблення, теоретичне обґрунтування й успішна експериментальна перевірка дієвості моделі дидактичної системи розвитку досліджуваних умінь. Таким чином, актуальність теми дослідження визначається наявністю наступних суперечностей між: – дидактичним потенціалом використання візуалізації в сучасній початковій освіті та наявним у більшості представників педагогічної спільноти стереотипом стосовно ототожнення візуалізації з засобами наочності, зведення меж її використання лише до ілюстрації навчального матеріалу; – кліповим мисленням, «візуальною налаштованістю» сучасних учнів щодо сприйняття інформації та недостатньою розробленістю дидактичних засад урахування цих психологічних особливостей покоління Альфа в професійно-педагогічній діяльності вчителів початкової школи; – сучасним актуальним рівнем розвитку

інформаційно-комунікаційних технологій за напрямом візуалізації інформації та не завжди відповідними темпами їх імплементації в систему початкової освіти та систему професійної підготовки вчителів початкової школи; - існуючим запитом системи початкової освіти на наявність високого рівня розвитку вмінь візуалізації навчальної інформації вчителів початкової школи як складової їхньої професійно-педагогічної компетентності та реальним рівнем її сформованості/розвитку в педагогів. Виявлені суперечності можуть бути узагальнені в стрижневому для дослідження протиставленні між потребою розвитку вмінь візуалізації навчальної інформації вчителів початкової школи та наявними дидактичними впливами за цим напрямом у вищій та післядипломній педагогічній освіті. Саме цим зумовлюється необхідність вирішення науково-дослідницьких завдань та досягнення мети – розроблення, теоретичного обґрунтування й експериментальної перевірки моделі дидактичної системи розвитку вмінь візуалізації навчальної інформації вчителів початкової школи. Уміння візуалізації навчальної інформації вчителів початкової школи – це здатність педагога свідомо використовувати базові знання й досвід застосування форм, методів, прийомів і засобів візуалізації задля наочного представлення навчальної інформації в професійній педагогічній діяльності, яка інтегрує мотиваційно-цільовий когнітивно-конструктивний діяльнісно-проектний рефлексійно-регуляційний компоненти. Фундаційною основою розроблення авторської моделі дидактичної системи визначено необхідність створення сукупності організаційно-дидактичних умов розвитку досліджуваних вмінь, а саме: - оновлення змісту професійно-педагогічної підготовки вчителя початкової школи в контексті включення знань про візуалізацію навчальної інформації як важливої складової вдосконалення початкової освіти; - наскрізне використання форм, методів, прийомів і засобів візуалізації в навчально-пізнавальній і професійно-орієнтованій діяльності (майбутніх) учителів початкової школи в межах опанування дисциплін психолого-педагогічного циклу та під час педагогічної практики; - створення в освітньому середовищі закладів освіти (закладів загальної середньої освіти та педагогічних закладів вищої освіти) психолого-дидактичних осередків з питань візуалізації навчальної інформації. Модель дидактичної системи розвитку вмінь візуалізації навчальної інформації вчителів початкової школи подано в єдності методологічно-цільового, змістово-процесуального та діагностувально-результативного конструктів, де представлено методологічні засади розвитку вмінь візуалізації вчителів початкової школи, відображено мотиваційно-цільовий, когнітивно-процесуальний та рефлексійно-регуляційний етапи, які передбачають цілеспрямоване вивчення й активне використання форм, методів, прийомів і засобів візуалізації навчальної інформації в навчальній і професійно-педагогічній діяльності вчителів початкової школи. Реалізація (імплементація в освітній процес закладів освіти різного рівня (закладів загальної середньої освіти та педагогічних закладів вищої освіти)) моделі дидактичної системи розвитку вмінь візуалізації навчальної інформації вчителів початкової школи передбачає використання в навчанні вчителів початкової школи інтерактивних форм, методів, прийомів і засобів. Розроблено критерійно-діагностувальний інструментарій для оцінювання наявного рівня та динаміки розвитку вмінь візуалізації навчальної інформації вчителів початкової школи: визначено критерії (професійно-мотиваційний, когнітивно-конструктивний, діяльнісно-рефлексійний, результатно-практичний), відповідні показники та описано рівні розвитку вмінь візуалізації навчальної інформації вчителів початкової школи, а також дібрано й удосконалено відповідний діагностувальний інструментарій для вимірювання рівня розвитку досліджуваних умінь (за компонентами). Дієвість авторської моделі дидактичної системи було перевірено експериментально: ефективність моделі підтверджено результатами її імплементації в освітній процес закладів освіти.

2. The thesis is a comprehensive research on the issue of primary school teachers' visualizing educational information skills development. The result of the conducted research is the development, theoretical substantiation and successful experimental verification of effectiveness of the model of didactic system for the development of the studied skills. Thus, the relevance of the research topic is determined by the following contradictions between: the didactic potential of using visualization in modern primary education and the stereotype that is present in most representatives of the pedagogical community regarding the identification of visualization with visualization tools, reducing the borders of its use only to illustrations of educational material;

clip-based thinking, the “visual attitude” of modern pupils regarding the perception of information and insufficient development of the didactic principles, taking into account these psychological features of the Alpha generation in the professional and pedagogical activities of primary school teachers; the current actual level of development of information and communication technologies in the field of information visualization and not always appropriate rates of their implementation into the primary education system and the primary school teachers professional training system; the existing request of the primary education system for the presence of a high level of development of the primary school teachers’ visualizing educational information skills as a component of their professional and pedagogical competence and the real level of its formation in teachers. This determines the need of solving the scientific-research tasks and achieving the goal - development, theoretical substantiation and experimental verification of the model of the didactic system for the development of the skills of visualizing educational information of primary school teachers. The skills of visualizing educational information of primary school teachers are defined as the ability of a teacher to consciously use basic knowledge and experience in application of forms, methods, techniques and means of visualization for the visual presentation of educational information in professional pedagogical activity, which integrates the following components: motivational-purposeful; cognitive-constructive; activity-project; reflexive-regulatory. The need to create appropriate organizational and didactic conditions for the development of the this skills ons is defined as the foundational basis for the development of the author’s model of the didactic system, namely: updating the content of the primary school teachers professional and pedagogical training in the context of including knowledge about the visualization of educational information as an important component of primary education improving; pass-through use of forms, methods, techniques and means of visualization in the educational-cognitive and professionally-oriented activities of (future) teachers within the framework of mastering the disciplines of the psychological-pedagogical cycle and during pedagogical practice; creating psychological and didactic centers on issues of the visualization of educational information in the educational environment of educational institutions (general secondary education institutions and pedagogical institutions of higher education). The model of the didactic system for the development of educational information visualization skills of primary school teachers is presented in the unity of methodological-purposeful, content-procedural and diagnostic-resultant) constructs, where the methodological foundations of the development of visualization skills of primary school teachers are presented; the motivational-purposeful, cognitive- procedural and reflective-regulatory stages of the process of developing the studied skills are reflected. The realization of this model involves in the primary school teachers training process: the use of interactive forms, methods, techniques and means. A criteria-diagnostic toolset was developed for assessing the current level and dynamics of the development of educational information visualization skills of primary school teachers: criteria (professional-motivational, cognitive-constructive, activity-reflective and resultant-practical) were determined, relevant indicators and levels of development of educational information visualization skills of primary school teachers were described, as well as the appropriate diagnostic tools were selected and improved. The efficiency of the designed model of the didactic system for the development of the skills of visualizing educational information of primary school teachers was verified experimentally: the model effectiveness was confirmed by the results of its implementation in the educational process of educational institution.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Ліпчевська І. Л. Визначення сутності вмінь візуалізації навчальної інформації майбутніх учителів початкової школи. Молодь і ринок. 2022. № 7–8 (205–206). С. 151–156. URL: <https://doi.org/10.24919/2617-0825.7/205.2022>
- Ліпчевська І. Л. Візуалізація навчальної інформації: робота з науково-пізнавальним текстом у початковій школі. Молодь і ринок. 2022. № 9–10 (207–208). С. 127–133. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2022.268469>
- Ліпчевська І. Л. Сучасний підручник для початкової школи: проблема візуалізації. Проблеми сучасного підручника. 2022. № 29. С. 108–116. URL: <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2022-29-108-116>
- Ліпчевська І. Л. Організаційно-дидактичні умови формування вмінь візуалізації навчальної інформації майбутніх учителів початкової школи. Молодь і ринок. 2023. № 4 (212). С. 143–148. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.277336>
- Малихін О. В., Ліпчевська І. Л. Візуалізація навчальної інформації як складова професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи. Український педагогічний журнал. 2022. № 4. С. 59–67. URL: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-4-59-66>

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези; методичні документи

Соціально-економічна спрямованість: підвищення продуктивності праці

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0121U100347

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Малихін Олександр Володимирович
2. Malykhin Oleksandr V.

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 02141221

Місцезнаходження: вул. Богдана Хмельницького, буд. 10, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пшенична Ірина Сергіївна
2. Iryna S. Pshenychna

Кваліфікація: к. пед. н., доц., 13.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0602-2994

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет технологій та дизайну

Код за ЄДРПОУ: 02070890

Місцезнаходження: вул. Мала Шияновська, буд. 2, Київ, 01011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Янкович Олександра Іванівна
2. Oleksandra Yankovych

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4253-5954

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, буд. 2, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Онопрієнко Оксана Володимирівна
2. Oksana Onopriienko

Кваліфікація: д.пед.н., старший науковий співробітник, 13.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0301-1392

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 02141221

Місцезнаходження: вул. Богдана Хмельницького, буд. 10, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Арістова Наталія Олександрівна

2. Nataliia Aristova

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0943-8039

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 02141221

Місцезнаходження: вул. Богдана Хмельницького, буд. 10, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Калініна Людмила Миколаївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Калініна Людмила Миколаївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Загорулько Марина Олександрівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна